Nr 107.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till fögderiförvaltningarna m. m.; given Stockholms slott den 31 januari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sven Lübeck.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 31 januari 1930.

Närvarande:

Statsministern Lindman, ministern för utrikes ärendena Trygger, statsråden Lübeck, Beskow, Lundvik, Borell, von Steyern, Malmberg, Lindskog, Bissmark, Johansson, Dahl.

Departementschefen, statsrådet Lübeck anför:

I årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkterna 90 och 91) har Kungl. Maj:t på min hemställan föreslagit riksdagen att, i avvaktan på blivande proposition i ämnet, i riksstaten beräkna det ordinarie förslagsanslaget till fögderiförvaltningarna till 2,375,000 kronor och det ordinarie förslagsanslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna till 300,000 kronor.

Jag anhåller nu att få till närmare behandling upptaga frågan om dessa anslag.

I riksstaten för innevarande budgetår är det ordinarie förslagsanslaget till *fögderiförvaltningarna* — från vilket anslag bestridas avlöningar till landsfogdar, häradsskrivare och landsfiskaler — upptaget till ett belopp av 2,375,000 kronor.

Det ordinarie förslagsanslaget till *vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna*, som under flera budgetår varit i riksstaten upptaget till 50,000 kronor, höjdes på grund av de senaste belastningssiffrorna från och med budgetåret 1929/1930 till 160,000 kronor.

Vid behandlingen i 1929 års statsverksproposition av anslaget till fögderiförvaltningarna erinrade jag, att ifrågavarande befattningshavare icke ännu erhållit lönereglering och blivit införda i det numera inom största delen av statsförvaltningen tillämpade lönesystemet. Förslag om sådan lönereglering för viss eller vissa av nämnda befattningshavargrupper hade visserligen vid skilda tillfällen framlagts men icke blivit genomförda. Löneregleringsspörsmålen beträffande landsfogdar och landsfiskaler hade hänskjutits till ny utredning, i det att de inginge bland de arbetsuppgifter, som anförtrotts 1928 års lönekommitté. Tillika hade åt en särskild sakkunnig uppdragits att verkställa utredning beträffande vissa frågor rörande utbildning för landsfogdar och landsfiskaler samt rörande kompetensfordringarna för sistnämnda befattningshavare.

De svårigheter, framhöll jag vidare, som följde med ett ytterligare uppskov med lösning av frågan om definitiv lönereglering för landsfiskalerna, hade stigit år för år, och betydelsen av att landsfiskalerna erhölle lönereglering ökades med insikten om att nuvarande avlöningsbestämmelser icke varit utan inflytande i fråga om de missförhållanden, som i olika avseenden kommit till synes särskilt under senare år. Det vore därför synnerligen önskvärt, att utredningsarbetet beträffande dithörande frågor bedreves med all möjlig skyndsamhet.

Å andra sidan syntes det mig uppenbart nödvändigt att i själva huvudfrågan avvakta resultatet av den pågående utredningen. Emellertid hade, yttrade jag, under hösten 1928 inkommit ett flertal framställningar avseende bland annat införande av rätt till semester åt landsfiskalerna. Sistnämnda fråga hade synts mig vara av den beskaffenhet, att det möjligen kunde ifrågasättas att utbryta densamma till separat behandling före löneregleringsspörsmålet i dess helhet. Jag hade därför anmodat lönekommittén att avgiva utlåtande över en inom socialdepartementet upprättad promemoria, i vilken ifrågasatts dylik handläggning av semesterfrågan.

Spörsmålet om lönereglering för landsfogdar och landsfiskaler är fortfarande föremål för utredning av 1928 års lönekommitté och kan därför icke heller nu upptagas till definitiv behandling. Sedan 1929 års riksdag avvisat av Kungl. Maj:t framlagt förslag om förhöjd tillfällig löneförbättring för landsfogdarna, lärer det icke vara anledning att nu upptaga frågan om dylik förbättring vare sig för sistnämnda befattningshavare eller för landsfiskalerna. Inkomna förnyade framställningar i sistnämnda avseende torde därför ej kunna föranleda någon åtgärd.

Vad däremot angår frågan om semester åt landsfiskalerna, vilken fråga icke hann underställas 1929 års riksdag, föreligger utredningen härom numera i sådant skick, att spörsmålet synes mig nu kunna upptagas till prövning.

Grunderna för användning av anslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna.

Innan jag ingår på sistnämnda fråga, ber jag emellertid att på förekommen anledning få till behandling upptaga spörsmålet angående *de nuvarande grunderna för användningen av anslaget till vikariatsersättningar ävensom därmed sammanhängande spörsmål.*

Jag får då till en början erinra, att vid *1917 års riksdag*, efter förslag av Kungl. Maj:t (proposition nr 211), beslut fattades angående omorganisation av fögderiförvaltningen och lönereglering för tjänstemännen därstädes. Enligt detta beslut, med däri sedermera gjorda smärre ändringar, utgå till nämnda tjänstemän *enligt stat* avlöningsförmåner med följande belopp och enligt här angivna grunder.

Landsfogde.

Lön	kronor	3,400
Tjänstgöringspenningar	»	1,600
Ålderstillägg, efter 5 års tjänstgöring	»	500
» » 10 » » , ytterligare	»	500
» » 15 » » »	»	500

Ortstillägg utgår till landsfogden i Stockholms län med 400 kronor samt till var och en av landsfogdarna i Göteborgs och Bohus, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län med 200 kronor.

Häradsskrivare.

Lön	kronor	2,600
Tjänstgöringspenningar	»	1,000
Förvaltningsbidrag, 150 kronor för varje påbörjat 5,000-tal invånare i distriktet.		
Ålderstillägg, efter 5 års tjänstgöring	»	500
» och efter 10 års tjänstgöring, ytterligare	»	500

Ortstillägg utgår till var och en av häradsskrivarna i Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län med 200 kronor.

Landsfiskal.

Lön	kronor	2,000
Tjänstgöringspenningar	»	1,000
Förvaltningsbidrag	»	500
Ålderstillägg, efter 5 års tjänstgöring	»	400
» och efter 10 års tjänstgöring, ytterligare	»	400

Ortstillägg utgår till var och en av landsfiskalerna i Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län med 200 kronor.

Dessutom uppbära samtliga ifrågavarande befattningshavargrupper sedan år 1920 *tillfällig löneförbättring*, som för närvarande utgår på sätt framgår av följande tablå.

	Lön	Tjänstgörings-penningar	Summa tillfällig löneförbättring
	kronor	kronor	kronor
Landsfogde	800	400	1,200
Häradsskrivare	550	300	850
Landsfiskal	450	300	750

Härutöver hava hithörande befattningshavare givetvis åtnjutit *dyrtidstillägg* enligt i sådant hänseende vid olika tider gällande föreskrifter.

De äga därjämte att uppbära vissa *sportler*.

Landsfogde är berättigad till *semester*, medan sådan rätt icke finnes för häradsskrivare och landsfiskaler.

I *kungörelse den 14 juni 1917* (nr 472) angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från 1918 års början fastställda avlöningsförmånerna för landsstaten har föreskrivits, bland annat, *dels* att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, samt att tjänstgöringspenningarna för tid, då han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen, *dels ock* att den som av sjukdom hindras att förrätta sin befattning äger uppbära hela lönen jämte ortstillägg, där sådant förekommer, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, *kan* förpliktas att under ledigheten frånträda även annan avlöningsförmån än tjänstgöringspenningar, i den mån sådant för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt.

I *proposition nr 303 till 1919 års riksdag* föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att från och med år 1920 med visst belopp höja det å riksstaten uppförda ordinarie reservationsanslaget till arvoden åt extra länsnotarier m. m. Därvid beräknades ett belopp av 12,000 kronor för beredande av fyllnadsarvode — utöver vad som skulle erläggas av den ordinarie tjänstinnehavaren — åt vikarier dels för på grund av sjukdom tjänstlediga landsfiskaler och häradsskrivare, dels ock å lediga landsfiskals- eller häradsskrivartjänster. Kungl. Maj:ts förslag bifölls av riksdagen.

I *1920 års statsverksproposition* (femte huvudtiteln, punkt 86) hemställde därefter Kungl. Maj:t, att för beredande av medel till fyllnadsarvoden i nyss angivna fall måtte från och med år 1921 under nämnda huvudtitel uppföras ett ordinarie förslagsanslag till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna å 25,000 kronor. Från detta anslag borde emellertid enligt uttalande i statsverkspropositionen utgå jämväl ersättning till vikarie för landsfogde under dennes semester. Även detta förslag blev av riksdagen bifallet.

Sedermera har dylikt anslag årligen anvisats med successivt växande belopp.

Genom *cirkulär den 31 december 1920* till länsstyrelserna i samtliga län föreskrev Kungl. Maj:t, att från nämnda anslag skulle utgå dels ersättning till semestervikarie för landsfogde, dels ock enligt i cirkuläret närmare an-

givna grunder ersättning till vikarie å landsfiskals- eller häradsskrivartjänst vid sjukdom eller under vakans.

I anslutning till den år 1925 beslutade nya löneregleringen för befattningshavarna vid länsstyrelserna har Kungl. Maj:t sedermera genom cirkulär till länsstyrelserna den 26 mars och 30 december 1926 samt den 11 november 1927 utfärdat nya bestämmelser angående vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna.

Sålunda har Kungl. Maj:t genom *cirkuläret den 26 mars 1926* — med ändring av vad genom cirkuläret den 31 december 1920 blivit bestämt beträffande vikariatsersättning i vissa fall till sådan ordinarie befattningshavare hos länsstyrelse, som uppehåller landsfiskals- eller häradsskrivartjänst — föreskrivit, att ordinarie befattningshavare vid länsstyrelse, som förordnas att uppehålla tjänst inom fögderiförvaltningen, äger att under tiden för förordnandet åtnjuta dels de med den uppehållna tjänsten förenade tjänstgöringspenningarna och därtill hörande tillfällig löneförbättring ävensom förvaltningsbidrag, där sådant för tjänsten utgår, dels ock lön å egen befattning med avdrag av ett belopp motsvarande, vid förordnande å landsfogdetjänst det i 2 §, avdelning A, i kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 357) med tilläggsbestämmelser till 1921 års avlöningsreglemente angivna tjänstledighetsavdraget och vid förordnande att uppehålla häradsskrivar- eller landsfiskalstjänst det i 2 §, avdelning B, i samma kungörelse angivna tjänstledighetsavdraget. För den händelse förordnandet utgör vikariat för sådan befattningshavare, som själv uppbär samtliga avlöningsförmåner å egen tjänst, med undantag i förekommande fall av förvaltningsbidrag — detta inträffar när den ordinarie befattningshavaren vid fögderiförvaltningen förordnats att bestrida högre befattning vid länsstyrelse eller därstädes uppehålla ledig högre tjänst — skall vikarien i stället för de med den uppehållna tjänsten förenade tjänstgöringspenningarna och den därtill hörande tillfälliga löneförbättringen äga uppbära ett mot tjänstgöringspenningarna och den tillfälliga löneförbättringen svarande belopp, som skall bestridas från anslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna.

Vidare har Kungl. Maj:t genom *cirkuläret den 30 december 1926* — med ändring av vad genom cirkuläret den 31 december 1920 blivit bestämt beträffande vikariatsersättning i vissa fall till sådan icke ordinarie befattningshavare hos länsstyrelse, som uppehåller landsfiskals- eller häradsskrivartjänst — föreskrivit, att i viss löneklass placerad icke ordinarie befattningshavare vid länsstyrelse, vilken förordnas att uppehålla landsfogde-, härads skrivar- eller landsfiskalstjänst, skall åtnjuta vikariatsersättning enligt grunder motsvarande dem, som i cirkuläret den 26 mars 1926 fastställts för ordinarie befattningshavare vid länsstyrelse, dock att den del av lönen, som dylik icke ordinarie befattningshavare hos länsstyrelsen under förordnandet äger uppbära, skall utgå från förslagsanslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna.

Slutligen har Kungl. Maj:t genom *cirkuläret den 11 november 1927* — med upphävande av cirkuläret den 31 december 1920 — förordnat, att då befatt-

ning såsom landsfogde, häradsskrivare eller landsfiskal uppehålles av extra befattningshavare vid länsstyrelse, vilkens avlöning icke bestämts att utgå enligt viss löneklass, eller ock av den, som icke är befattningshavare vid länsstyrelse, ersättning till vikarien skall utgå på det sätt och enligt de grunder, som föreskrivits i cirkuläret den 30 december 1926. Därvid skall emellertid beträffande vikarie, som är extra befattningshavare hos länsstyrelse, iakttagas, att avlöningen å egen befattning skall med vederbörligt avdrag utgå enligt den löneklass som närmast motsvarar avlöningen å hans extra befattning, dock lägst efter 12:e löneklassen. I fråga om vikarie, som icke är befattningshavare vid länsstyrelse, skall så anses som om han vore extra befattningshavare vid den länsstyrelse, som meddelat förordnandet, med avlöning enligt 12:e löneklassen.

Bestämmelserna i cirkulären den 26 mars 1926, den 30 december 1926 och den 11 november 1927 hava förklarats skola gälla, där ej Kungl. Maj:t för visst fall annorlunda bestämt eller framdeles bestämde. I detta hänseende är att märka, att Kungl. Maj:t *dels* genom cirkulär den 5 december 1924 till länsstyrelserna i avvaktan på ny lönereglering för landsfiskalerna föreskrivit att, då landsfiskalstjänst är eller blir ledig, densamma tills vidare icke får med ordinarie innehavare återbesättas utan skall av länsstyrelsen tillsättas allenast medelst förordnande tills vidare med rätt för den till tjänstens bestridande förordnade att intill dess ny lönereglering trätt i kraft åtnjuta samtliga de med den lediga tjänsten förenade löneförmåner med undantag av ett belopp, motsvarande vad ordinarie innehavare av tjänsten skulle hava att erlägga såsom avgift för egen pensionering, *dels* genom cirkulär den 20 augusti 1926 till länsstyrelserna föreskrivit, att enahanda avlöningsförmåner skola utgå till den som förordnats eller förordnas att uppehålla landsfiskalstjänst under den tid, då ordinarie innehavare av tjänsten är förordnad att tills vidare bestrida ledig landsfiskalstjänst, *dels ock* vid meddelande av förordnande tills vidare å i avvaktan på blivande lönereglering vakantsatta häradsskrivartjänster under senare år alltid föreskrivit, att vikarien å befattningen skulle åtnjuta samtliga de med den lediga tjänsten förenade löneförmånerna med undantag av ett belopp, motsvarande vad ordinarie innehavare av tjänsten skulle hava att erlägga såsom avgift för egen pensionering.

I den av *riksdagens revisorer* den 15 december 1929 avgivna berättelsen om den år 1929 verkställda granskningen av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1928—30 juni 1929 hava nu revisorerna förmält, att nettoutgifterna å anslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna för budgetåret 1928/1929 utgjorde 187,655 kronor 37 öre. På sätt en av revisorerna uppgjord sammanställning utvisade, hade av detta belopp tillhopa 74,749 kronor 93 öre utbetalats till vikarier för landsfogdar, häradsskrivare och landsfiskaler under tjänstledighet för hälsans vårdande, enskilda angelägenheter samt särskilda uppdrag. Då ifrågavarande anslag enligt av riksdagen fastställda grunder endast finge disponeras för ersättning till vikarie under ledighet för semester

och sjukdom ävensom under vakans, hade alltså, yttra revisorerna, ett felaktigt förfarande ägt rum, i det anslaget dragits till andra ändamål än de av riksdagen föreskrivna.

Med anledning av denna anmärkning hava infordrade utlåtanden avgivits av statskontoret, länsstyrelserna i samtliga län och allmänna civilförvaltningens lönenämnd. Av utlåtandena, vilka finnas intagna i del III av revisorernas ifrågavarande berättelse, framgår, bland annat, att, medan enstaka länsstyrelser ansett omförmälda bestämmelser i cirkulären den 26 mars 1926, den 30 december 1926 och den 11 november 1927 tillämpliga allenast vid vikariat för ordinarie befattningshavare vid fögderiförvaltning på grund av ledighet för sjukdom eller semester eller vid vakans, det stora flertalet länsstyrelser, med stöd av ordalydelsen närmast av 1927 års cirkulär, tillämpat bestämmelserna jämväl vid vikariat, som uppkommit av annan anledning. Vidare framgår av utlåtandena, att åtskilliga länsstyrelser vid beviljande av ledighet åt ordinarie befattningshavare inom fögderiförvaltningarna för enskilda angelägenheter, svag hälsas vårdande och dylikt i allmänhet medgivit vederbörande att under ledigheten behålla hela lönen — givetvis med avstående av tjänstgöringspenningarna — medan andra länsstyrelser i dylika fall förpliktat tjänstemännen att avstå större eller mindre del av övriga avlöningsförmåner.

Statskontoret har i sitt den 4 januari 1930 avgivna utlåtande i anledning av revisorernas anmärkning anfört i huvudsak följande.

Att riksdagen vid beviljandet av anslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna avsett, att anslaget skulle få användas allenast vid av semester, sjukdom eller uppkommen vakans föranlett vikariat torde vara uppenbart, liksom även att det av riksdagsrevisorerna påtalade överskridandet av anslaget till större delen varit beroende på att detsamma belastats med kostnader jämväl för vikariat vid tjänstledighet för hälsans vårdande, enskilda angelägenheter och särskilda uppdrag. Det torde vidare vara tydligt, att Kungl. Maj:t vid avfattandet av cirkulären den 26 mars och den 30 december 1926 samt den 11 november 1927 — liksom även statskontoret i de utlåtanden, ämbetsverket i samband med cirkulärens tillkomst avgivit — icke avsett att vidga bestämmelsernas tillämplighetsområde utöver det, som i cirkuläret den 31 december 1920 uttryckligen angivits, nämligen vikariatsersättning vid inträffad semester, sjukdom eller vakans. Emellertid torde den formulering, 1926 och 1927 års cirkulär erhållit, onekligen göra en feltolkning i förevarande hänseende i viss mån förklarlig. Statskontoret kunde dock icke underlåta att framhålla, att det borde hava varit uppenbart för vederbörande länsstyrelser, att en sådan tolkning av bestämmelserna, som medförde, att statsverket exempelvis under tjänstemans ledighet för enskilda angelägenheter finge vidkännas den huvudsakliga kostnaden för vikaries avlönande, stode i dålig överensstämmelse med såväl före som efter det nya lönesystemets införande tillämpade löneprinciper och därför icke gärna kunde vara riktig. Av de av revisorerna åberopade tabellerna framginge även, att vissa länsstyrelser beaktat detta.

För att förhindra fortsatt feltolkning har statskontoret föreslagit, att genom särskild föreskrift uttryckligen skulle förklaras, att bestämmelserna i cirkulären den 26 mars och den 30 december 1926 samt den 11 november 1927 icke avsåge att reglera vikariatsersättningens storlek för andra fall, än då

vikariatet föranleddes av sjukdom och vakans samt, vad landsfogdevikariat beträffade, jämväl semester, och att endast i sådana fall ersättning finge utgå av anslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd anförde i sitt den 11 januari 1930 avgivna utlåtande, att det av vad som framkommit genom riksdagens revisorers undersökning ville synas nämnden, att vissa förtydligande bestämmelser borde utfärdas rörande dispositionen av ifrågavarande anslag, samt att lönenämnden hade för avsikt att härom inom den närmaste tiden avgiva särskilt yttrande. Dylikt yttrande har av nämnden avgivits den 21 januari 1930. Däri har nämnden — efter påpekande att vikariatsersättningsanslaget vid fögderiförvaltningarna för närvarande huvudsakligen belastades med vikariatsersättningar till personer, som icke vore ordinarie befattningshavare vid länsstyrelse — anfört att, därest man ville förekomma, att vikariatsersättningsanslaget i fortsättningen toges i anspråk för andra utgifter än som betingades av ersättningar till vikarier vid semester, sjukdom eller vakans, detta syftemål givetvis kunde ernås på olika sätt. I sådant hänseende har nämnden närmare anfört följande.

Ett sätt vore att föreskriva, att de i cirkulären den 30 december 1926 och den 11 november 1927 meddelade bestämmelserna finge tillämpas allenast, där vikariatet vore föranlett av nyssnämnda anledningar. En dylik föreskrift skulle emellertid få till följd, att den vikarierandes ersättning vid ledighet för hälsans vårdande, enskilda angelägenheter och dylikt bleve beroende av vad den ordinarie befattningshavaren ålades att av egen avlöning avstå för tjänstens upprätthållande. Det skulle sålunda kunna inträffa, att medan vikariatsersättningen vid semester eller sjukdom utginge enligt de i gällande cirkulär givna bestämmelserna, nämnda ersättning vid ledighet av annan anledning utginge enligt andra grunder. Därtill komme, att därest vikarien vore ordinarie befattningshavare hos länsstyrelse, något avdrag å den tjänstlediges avlöning utöver tjänstgöringspenningar och därtill hörande tillfällig löneförbättring ävensom i förekommande fall förvaltningsbidrag icke nödvändigtvis behövde ifrågakomma för tjänstens bestridande, enär sådan vikaries lön å den egna tjänsten bestredes av anslaget till länsstyrelserna. Då sålunda den nu ifrågavarande anordningen skulle kunna medföra betydande ojämnheter i avlöningsförhållandena, funne sig nämnden icke kunna förorda densamma.

En annan utväg vore, att det uttryckligen förklarades, att anlitandet av vikariatsersättningsanslaget för bestridande av ersättning till vikarier icke finge avse andra vikariat än dem, som vore föranledda av semester eller sjukdom. Därest vikariatet bestredes av icke-ordinarie tjänsteman hos länsstyrelse eller — såsom numera oftast vore fallet vid vikariat för landsfiskal — av befattningshavare utom länsstyrelse, komme uppenbarligen även för sådant fall den ordinarie tjänstinnehavaren vid ledighet för enskilda angelägenheter eller dylikt att få vidkännas det avdrag å egen avlöning, som erfordrades för vikariens avlönande.

En närmare undersökning av verkningarna av en dylik anordning visade emellertid, att den ordinarie befattningshavarens avlöning i vissa fall icke komme att räcka till för täckande av den i förberörda cirkulär stadgade vikariatsersättningen.

Det kunde därför — även om den ordinarie befattningshavaren ålades att under ledighet för hälsans vårdande, enskilda angelägenheter eller för

särskilda uppdrag avstå samtliga de med hans tjänst förenade löneförmåner — ibland bliva nödvändigt att av andra medel bereda fyllnad i den stadgade ersättningen till vikarien. Därtill komme, att även denna anordning skulle verka synnerligen ojämnt, i det att avdragets storlek bleve i avsevärd mån beroende av den vikarierandes löneställning, dyrortsplacering o. s. v.

För sin del ansåge lönenämnden, att en minskning av statsverkets utgifter för vikariat inom fögderiförvaltningen lämpligen kunde vinnas genom att, i anslutning till de i kungörelsen den 14 juni 1917 (nr 472) meddelade villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmånerna för landsstaten, enhetliga bestämmelser utfärdades rörande det avdrag, som befattningshavare, vilken åtnjöte tjänstledighet av annan anledning än semester eller sjukdom, borde utöver tjänstgöringspenningar med därtill hörande tillfällig löneförbättring samt i förekommande fall förvaltningsbidrag avstå av den honom å egen tjänst tillkommande avlöningen. I detta hänseende ville lönenämnden såsom generell regel förorda, att vederbörande förklarades skyldig avstå hela lönen (inberäknat ålderstillägg) jämte därtill hörande tillfällig löneförbättring. Däremot syntes befattningshavare böra även under nu avsedda ledighet vara berättigad uppbära honom eventuellt tillkommande ortstillägg.

Emellertid skulle en dylik bestämmelse kunna i vissa fall anses obillig, exempelvis då tjänstledigheten vore avsedd för svag hälsas vårdande, för enskild angelägenhet av ömmande beskaffenhet eller i allmänhet för ändamål, som angåves i 2 § avd. A—C av kungörelsen den 26 juni 1925 (357) med tilläggsbestämmelser till avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen. I nu angivna fall av ledighet syntes lämpligen kunna föreskrivas, att länsstyrelsen finge medgiva, att den tjänstledige skulle av lönen jämte den därtill hörande tillfälliga löneförbättringen avstå allenast två tredjedelar.

Genom den sålunda av lönenämnden förordade anordningen skulle visserligen någon begränsning i utgifterna å förslagsanslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna icke uppkomma. Men i stället vore en avsevärd besparing att förvänta å det nu utgående huvudanslaget till fögderiförvaltningarna.

Departementschefen.

Gällande bestämmelser angående avlöning till ordinarie befattningshavare vid fögderiförvaltningarna, som åtnjuter tjänstledighet, samt angående ersättning vid förordnande som vikarie för dylik befattningshavare hava, såsom framgår av det föregående, av länsstyrelserna tolkats och tillämpats på olika sätt. Ostridigt är, att anslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna erhållit en vidsträcktare användning, än som vid anslagets tillkomst var avsedd.

Med hänsyn till avfattningen av de utfärdade cirkulären liksom på grund av andra omständigheter synas de länsstyrelser, som från nämnda anslag utanordnat vikariatsersättning även vid den ordinarie innehavarens ledighet av annan orsak än semester eller sjukdom, hava haft fog för en dylik åtgärd, även om det kan sägas, att länsstyrelserna därvid bort i större utsträckning än som skett förordna om skyldighet för den ordinarie befattningshavaren att avstå även andra löneförmåner än tjänstgöringspenningar och förvaltningsbidrag. För länsstyrelsernas förfaringssätt i sistnämnda avseende kunna visserligen åberopas starka billighetsskäl med hänsyn till ifrågavarande tjänstemäns svaga avlöning och, beträffande landsfiskaler och häradsskrivare, avsaknad av semester. I olika lönesystem ingående allmänna principer i

fråga om avstående av löneförmåner vid ledighet exempelvis för enskilda angelägenheter tala emellertid för ett strängare förfarande. Med den tolkning, som de utfärdade cirkulären fått, hava de nu delvis varit anledningen till den starka överbelastningen å anslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna, utan att tillräcklig kompensation erhållits genom utgiftsminskning på grund av tillämpning av nyss avsedda bestämmelse om löneavdrag i 1917 års kungörelse.

Kompletterande och reglerande föreskrifter i ämnet synas därför erforderliga såväl i förtydligande syfte som för vinnande av önskvärd minskning av statens utgifter vid ledighet av nämnda slag.

Två vägar erbjuda sig tydligen därvid: den ena innebär, att genom uttrycklig föreskrift anslaget till vikariatsersättningar skulle inskränkas till att anlitas endast till de ursprungligen avsedda ändamålen, nämligen ersättning vid vakans eller vid vikariat på grund av semester eller sjukdom. Härav skulle följa, att i andra fall vikarierna skulle få avlönas av den tjänstledige själv eller genom att länsstyrelserna nödgades göra löneavdrag och i erforderlig utsträckning anlita det ordinarie anslaget till fögderiförvaltningarna. Den andra lösningen går ut på att genom inhämtande av riksdagens medgivande ordna så, att vikariatsersättningsanslaget allt fortfarande kan anlitas till ersättning åt vikarie även vid annan ledighet än på grund av semester eller sjukdom, men att det samtidigt genom uttryckliga bestämmelser föreskrives, att länsstyrelse skall vara skyldig att, då i sålunda avsedda fall ersättning utgår från nämnda anslag, i närmare angiven utsträckning innehålla den tjänstledige befattningshavarens löneförmåner.

Ur synpunkten av statens ekonomiska intresse torde dessa två linjer vara ungefär likvärdiga; båda synas de möjliggöra en ganska avsevärd besparing. Frågan lärer därför kunna bedömas med hänsyn till i övrigt inverkande omständigheter.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har förordat den senare linjen, i det att nämnden utgått från att 1926 och 1927 års cirkulär böra lämnas orubbade och den vidsträcktare tillämpningen därav konfirmeras. En sådan tillämpning synes också mig sakligt befogad. Utfärdandet av cirkulären skedde i anslutning till den för länsstyrelsernas befattningshavare år 1926 genomförda löneregleringen och betingades av nödvändigheten att tillgodose fögderiförvaltningarnas behov av lämpliga och väl kvalificerade vikarier. En inskränkning i cirkulärens tillämpning skulle, såsom lönenämnden också framhållit, dessutom medföra oreda och ojämnhet i vikariats- och ersättningsförhållandena.

Lönenämnden har nu med denna ståndpunkt beträffande vikariatsersättningsanslagets användning föreslagit, att vissa generella bestämmelser skulle utfärdas angående skyldighet för ordinarie befattningshavare vid fögderiförvaltningarna att] vid annan ledighet än på grund av semester eller sjukdom avstå hela lönen eller, i vissa fall, större delen av densamma. De sålunda föreslagna bestämmelserna synas mig i stort sett lämpliga och ägnade att främja det med dem avsedda syftet. Vid sådant förhållande och med

den uppfattning jag här uttalat om behövligheten av en vidsträckt användning av vikariatsersättningsanslaget, anser även jag, att den senare av de antydda vägarna bör följas. Jag ämnar alltså i det följande hemställa om förslag till riksdagen, att riksdagen måtte förklara hinder icke möta för användande av anslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna till bestridande av ersättning åt vikarie vid ledighet för befattningshavare vid fögderiförvaltningarna jämväl av annan anledning än semester och sjukdom. Tillika ämnar jag senare i dag föreslå, att Kungl. Maj:t måtte i cirkulär till länsstyrelserna meddela föreskrift av huvudsakligt innehåll, att i här avsedda fall de tjänstlediga befattningshavarnas löneförmåner skola innehållas, väsentligen i den utsträckning lönenämnden föreslagit. Dock synes mig den jämkning böra vidtagas i lönenämndens förslag, att den del av lönen, som den ordinarie tjänstemannen må vid tjänstledighet i angivna fall efter medgivande av länsstyrelsen behålla, bestämmes till ett belopp högst motsvarande en tredjedel av samtliga de med tjänsten förenade avlöningsförmånerna. En dylik bestämmelse skulle nämligen bättre än lönenämndens förslag i ämnet ansluta sig till motsvarande föreskrifter för befattningshavare vid i avlöningshänseende nyreglerade verk, tillhörande den civila statsförvaltningen. Med hänsyn till önskvärdheten av att nuvarande osäkerhetstillstånd icke må fortfara, torde ett dylikt cirkulär böra utfärdas redan nu. Jag vill emellertid framhålla, att billigheten i viss mån kräver, att denna fråga ses i något sammanhang med det förslag angående semesterrätt för landsfiskaler, som jag också ämnar framlägga.

De nu förordade anordningarna lära komma att medföra minskad belastning såväl å anslaget till fögderiförvaltningarna som å femte huvudtitelns anslag till tillfällig löneförbättring och till dyrtidstillägg. De nya bestämmelserna skola sannolikt även medföra, att ordinarie befattningshavare vid fögderiförvaltningarna i mindre utsträckning än hittills komma att begära ledighet av annan anledning än semester eller sjukdom. I den mån så blir fallet, kommer detta att föranleda nedgång av utgifterna även å anslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna. Till beräkningarna rörande medelsbehovet vid tillämpning av nu angivna riktlinjer återkommer jag i det följande.

Semester för landsfiskaler.

Jag anhåller härefter att få övergå till frågan om semester för landsfiskaler.

Historik.

Spörsmålet om semester för tjänstemän vid fögderiförvaltningarna har gång efter annan varit under omprövning. Sålunda har detsamma tidigare behandlats bland annat av *1902 års löneregleringskommitté* i dess den 27 februari 1906 avgivna betänkande, nr V, angående reglering av löneförhållanden m. m. vid landsstaten. Kommittén erinrade därvid, hurusom vid föredragning den 4 januari 1878 inför Kungl. Maj:t av frågan om löneregleringen för viss tjänstepersonal vid landsstaten chefen för civildepartementet beträffande semester anförde, att denna förmån icke syntes vara oundgängligen behövlig för fögderitjänstemännen, vilkas verksamhet genom resor och vistelse i fria luften vore mera hälsobringande än länsstyrelsetjänstemännens.

Vidare framhöll löneregleringskommittén, att vissa länsstyrelser i avgivna yttranden i anledning av ifrågasatt revision av löneförhållandena vid lands staten föreslagit, att jämväl, bland andra, länsmän måtte tillerkännas förmånen av semester, varjämte i åtskilliga till kommittén överlämnade framställningar begärts en månads semester för samtliga fögderitjänstemän.

Med anslutning till ett av länsstyrelsen i Jämtlands län gjort uttalande om obehövligheten av semester och svårigheten att anskaffa semestervikarier ifrågasatte emellertid löneregleringskommittén icke införandet av någon bestämmelse om semester för länsmännen eller för övriga fögderiförvaltningens tjänstemän.

I *proposition den 21 februari 1908*, nr 71, angående lönereglering för landsstaterna i länen m. m. — vilken proposition icke vann riksdagens bifall — yttrade föredragande departementschefen bland annat, att han huvudsakligen på de av löneregleringskommittén anförda skälen avstyrkte införandet av rätt för fögderitjänstemännen eller vissa bland dem till årlig kostnadsfri semester.

Vid behandling inför Kungl. Maj:t *den 14 april 1917* av frågan om avlåtande av *proposition* (nr 211) till riksdagen angående omorganisation av fögderiförvaltningen och lönereglering för tjänstemännen därstädes m. m. hemställde föredragande departementschefen av närmare angivna skäl, att landsfogde i likhet med flertalet av länsstyrelsens tjänstemän måtte berättigas åtnjuta en månads kostnadsfri semester årligen.

Riksdagen godkände det i överensstämmelse härmed framlagda förslaget, varemot ett motionsvis framfört yrkande om rätt för häradsskrivare och landsfiskaler till semester under en månad årligen icke vann riksdagens bifall. Som skäl för denna ståndpunkt anfördes, att riksdagen funnit så stora svårigheter möta för införande av semester, att riksdagen icke kunnat förorda motionärens yrkande.

I skrivelse den 9 november 1918 framställde *föreningen Sveriges landsfiskaler* yrkande om beredande åt landsfiskalerna av semester under en månad årligen. Såsom stöd därför åberopades ett vid skrivelsen fogat uttalande, vari gjordes gällande, att landsfiskalerna dåmera hade betydligt längre kontorstid — allt annat arbete oräknat — än tjänstemännen vid länsstyrelserna och att landsfiskalernas arbete finge anses mera ansträngande och krävande än de uppgifter, som ålåge landskanslister och landskontorister. I betraktande av den rätt i förevarande hänseende, som tillkomme statstjänare i allmänhet, syntes, framhöll man vidare i berörda skrivelse, skäl icke föreligga att frånkänna landsfiskalerna förmånen av någon årlig ledighet utan avdrag å avlöningen.

Statskontoret, som avgav utlåtande över landsfiskalsföreningens berörda framställning, införskaffade yttranden i ärendet från länsstyrelserna i riket, av vilka en del avstyrkte bifall till framställningen, under det att andra ansågo sig kunna i princip tillstyrka densamma. För egen del framhöll statskontoret, att rätten till semester vore en avlöningsförmån och såsom sådan borde fastställas i sammanhang med avlöningen i övrigt. Framställningen föranledde icke avlåtande av förslag i frågan till riksdagen.

Landsfiskalernas semesterfråga har senast behandlats i det av *1924 års landsstatslönesakkunniga* den 20 november 1924 avgivna betänkandet med förslag till löneregler för landsfogdar och landsfiskaler m. m.

I nämnda betänkande hava de sakkunniga framhållit, att vid bedömandet av frågan om semester för landsfogdar och landsfiskaler i första rummet borde tagas i betraktande, att vid de lönereglerings, som numera ägde rum enligt det för statsdepartement m. fl. verk gällande lönesystemet, de därav berörda tjänstemännen — för så vitt ej uttrycklig bestämmelse av annan innebörd beträffande visst verk eller viss grupp av befattningshavare meddelats — utan vidare komme i åtnjutande av den semesterförmån, som i de nya avlöningsbestämmelserna funnes angiven. För att särskilda inskränkningar härvidlag skulle få anses befogade, syntes erfordras, att bestämda skäl kunde påvisas, på grund av vilka vissa befattningshavare i fråga om behovet av semesterledighet finge anses intaga en annan ställning än flertalet övriga tjänstemän vid de nyreglerade verken. Enligt de sakkunnigas åsikt kunde numera beträffande ifrågavarande tjänstemän icke åberopas dylika skäl av tillräcklig bärkraft.

Vad landsfiskalerna beträffade syntes ej böra tillmätas avgörande betydelse åt det tidigare åberopade huvudskälet mot beredande av semester åt fögderiförvaltningarnas personal, eller att dennas tjänstgöring erbjöde särskilt stor rörlighet och omväxling. I beaktande av den utveckling, som under senare tid ägt rum, syntes det nämligen utan tvekan kunna sägas, att landsfiskalernas arbete i regel komme att vara av så ansträngande och stundom rent uppslitande natur, att sagda tjänstemäns krav på en regelbunden årlig semesterledighet icke kunde avvisas såsom oskäligt. Det förhållandet att landsfiskalerna ofta måste företaga resor i tjänsten — varunder för övrigt ett brådskande och maktpåliggande kontorsarbete ej sällan måste eftersättas — syntes icke heller för dem upphäva behovet av semesterledighet. Visserligen bleve på grund av dylika resor och tjänstgöringens natur i övrigt landsfiskalernas arbete i relativt stor utsträckning förbundet med friluftsliv, men resorna i tjänsten syntes dock för dessa befattningshavare endast i undantagsfall erbjuda något egentligt tillfälle till vila och rekreation. Dessa resor vore i stället ofta av synnerligen besvärlig och tröttande art. Det borde ej heller förbises, att andra tjänstemän — exempelvis vid kommunikationsverken och domänverket — vilka i minst lika hög grad som landsfiskalerna tillbringade sin tid på resor, det oaktat tillerkänts förmånen av semester.

På grund av det anförda funno de sakkunniga för sin del, att det allmänna avlöningsreglementets bestämmelser rörande semester utan inskränkning borde bliva gällande även beträffande här avsedda tjänstemän vid fögderiförvaltningarna.

Landsstatslönesakkunnigas förslag rörande löneregler för landsfiskalerna har av skilda anledningar ännu icke blivit föremål för statsmakternas prövning. För närvarande ligger frågan, såsom nyss erinrats, under ny utredning hos 1928 års lönekommitté.

Under loppet av hösten år 1928 bringades, såsom inledningsvis erinrats, frågan om beredande av semester åt landsfiskalerna till förnyad aktualitet genom framställningar såväl av *föreningen Sveriges landsfiskaler* som av ett flertal länsavdelningar av sagda förening. De särskilda framställningarna utmynnade samtliga i hemställan, att frågan om semester åt landsfiskalerna måtte lösas utan samband med den ifrågasatta lönereglerings för dessa befattningshavare och framläggas i proposition till 1929 års riksdag.

Såsom skäl för ifrågavarande hemställan framhölls huvudsakligen — utöver vad tidigare åberopats — att i och med omorganisationen av fögderiförvaltningen landsfiskalerna övertagit icke blott de förutvarande länsmännens arbetsuppgifter utan även de viktigare av kronofogdarnas funktioner. Därtill komme den ökning i arbetsbördan, som vore en följd av den allmänna utvecklingen icke minst i socialt hänseende. Genom tillkomsten av det nya uppbörds- och redovisningsväsendet, stegringen av uppbördsrestantierna på grund av befolkningens större rörlighet och den direkta beskattningens utbredning till bredare folklager, införselinstitutets tillämpning å såväl skatter som underhållsbidrag m. m. hade sålunda nya betungande och tidsödande tjänsteuppgifter pålagts landsfiskalerna. Såsom en följd av de därigenom i betydlig mån ändrade förhållandena hade den övervägande delen av arbetet kommit att bliva förlagd till tjänsterummet. Vidare erinrades, att principen om semester numera trängt igenom på allt flera områden. Enligt lagen om polisväsendet i riket anställda ordinarie polismän åtnjöte sålunda — i motsats till sina förmän landsfiskalerna — semesterförmån, ehuru de icke i nämnvärd omfattning vore bundna av kontorsarbete. Tillika påpekades, att de under senare år meddelade bestämmelserna angående ersättning vid vikariat å landsfiskalstjänster medfört, att löneavdragen vid tjänstledighet stegrats för landsfiskalerna.

Länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Jönköpings, Gotlands, Blekinge, Malmöhus, Hallands, Skaraborgs, Värmlands, Gävleborgs, Kopparbergs och Jämtlands län, vilka med egna yttranden överlämnade de av respektive länsavdelningar av landsfiskalsföreningen gjorda framställningarna, tillstyrkte de i desamma gjorda yrkandena, länsstyrelsen i Malmöhus län dock under framhållande att det undandroge sig länsstyrelsens bedömande, huruvida frågan om semester åt landsfiskalerna kunde lösas utan samband med en blivande löneregleringen för nämnda befattningshavare.

De flesta av nyssnämnda länsstyrelser betonade uttryckligen det rättvisa och billiga uti att landsfiskalerna i likhet med flertalet av statens tjänstemän komme i åtnjutande av årlig semester. Av länsstyrelsen i Södermanlands län framhölls därjämte, att genom föreskrift om semesterledighet för landsfiskalerna möjlighet skulle vinnas till förbättrad kontroll över deras medelsförvaltning. Av sistnämnda anledning samt med hänsyn jämväl till önskvärdheten av att hava tillgång till lämpliga vikarier ifrågasatte länsstyrelsen, huruvida icke åtminstone huvuddelen av semestern borde utgå såsom tvångsledighet. Även länsstyrelserna i Stockholms, Gotlands och Gävleborgs län, landsfogden i Kopparbergs län samt en länsavdelning av landsfiskalsföreningen framhöllo betydelsen ur kontrollsynpunkt av att landsfiskalerna bereddes årlig semester.

P. M. från socialdepartementet.

Med anledning av vad sålunda förekommit utarbetades inom socialdepartementet den inledningsvis omförmälda promemorian. Däri anfördes — efter en summarisk redogörelse för i ämnet gjorda framställningar och däröver avgivna yttranden — i huvudsak följande.

Av vad som anförts rörande länsstyrelsernas ställning till ifrågavarande spörsmål syntes kunna dragas den slutsatsen, att uppfattningen om lämpligheten och billigheten av att landsfiskalerna erhölle förmånen av semester numera vunnit allmän anslutning. För denna uppfattning talade såväl det berättigade i att de vunne likställighet med andra statliga befattningshavare som landsfiskalernas i många hänseenden krävande och ansvarsfulla arbetsuppgifter, vilka i stor utsträckning hade karaktären av kontorsarbete. Även ur statens synpunkt syntes beträffande denna liksom övriga tjänstemannagrupper, vilka tillerkänts semester eller därmed jämförlig tjänstfrihet, sådan förmån få anses påkallad med hänsyn till att den vore ägnad att bibehålla och främja befattningshavarnas arbetsförmåga. I förevarande fall borde därjämte beaktas det i vissa uttalanden påpekade förhållandet, att befattningarnas uppehållande under viss tid genom andra än de ordinarie innehavarna skulle innebära ökade möjligheter till kontroll över landsfiskalernas sätt att sköta sina tjänståligganden, särskilt deras uppbörds- och medelsförvaltning. Ett beaktande av sist angivna synpunkt syntes böra föranleda, att den ifrågasatta semesterförmånen åtminstone i någon mån erhölle karaktären av en skyldighet att under viss tid på anfordran frånträda tjänstutövningen.

Med hänsyn till det anförda förefölle det önskvärt, att semesterledighet kunde beredas landsfiskalerna med det snaraste. Då det icke syntes med någon större grad av sannolikhet kunna förutses, när 1928 års lönekommitté hunne slutföra sitt uppdrag beträffande landsfiskalerna, syntes det böra undersökas, huruvida det skulle låta sig göra att utan avbidan på en blivande definitiv lönereglering för landsfiskalerna genomföra en provisorisk lösning av semesterfrågan.

En sådan undersökning syntes i anslutning till det anförda främst böra avse frågan, huruvida det ur olika, bland annat lönetekniska, synpunkter kunde vara möjligt och lämpligt att utbryta semesterspörsmålet till särskild handläggning. Med en sådan behandling av ärendet borde tydligen vid bestämmande av semestertidens längd — jämte nyss berörda fråga om stadgande i viss omfattning av obligatorisk ledighet — beaktas nödvändigheten av att ledigheten icke tillmättes så, att en blivande definitiv lönereglering föregrepes. Vidare syntes böra utredas, vilka bestämmelser som borde meddelas i olika hänseenden, därest semester infördes medan nuvarande avlöningsbestämmelser ännu vore gällande. Jämväl kostnadsfrågan syntes böra grundligt undersökas. Denna fråga sammanhängde nära med det av landsstatslönesakkunniga behandlade spörsmålet, huru kompetenta vikarier skulle kunna erhållas under de ordinarie innehavarnas semester. Som vikarier syntes närmast böra ifrågakomma tjänstemän hos vederbörande länsstyrelse eller landsfiskalernas egna biträden, i den mån de besutte erforderlig kompetens. Därjämte kunde en sådan anordning tänkas, att som semestervikarie anlitades landsfiskal i ett angränsande distrikt. Därest det skulle stadgas skyldighet för landsfiskal att jämte uppehållande av egen tjänst inträda som vikarie i granndistrikt utan särskild ersättning eller mot lägre arvode än det eljest gällande, skulle detta tydligen bidraga till kostnadernas nedbringande.

Den första åtgärden för behandling av frågan om omedelbart införande av semesterrätt för landsfiskaler syntes böra vara, att yttrande däri inhämtades från 1928 års lönekommitté.

Genom beslut den 27 november 1928 anmodades 1928 års lönekommitté att avgiva utlåtande i anledning av vad som anförts i omförmälda år 1928 ingivna framställningar ävensom uti berörda promemoria.

Efter sistnämnda dag överlämnade länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Kristianstads, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Örebro och Norrbottens län till Kungl. Maj:t framställningar från landsfiskaler i respektive län om införande av semesterrätt för nämnda befattningshavare, därvid framställningarna i samtliga fall av länsstyrelserna tillstyrktes.

1928 års lönekommitté.

Lönekommittén har den 23 januari 1929 avgivit infordrat utlåtande i ämnet. Lönekommittén behandlar i sitt utlåtande först *frågan om lämpligheten i och för sig av att tillerkänna landsfiskalerna rätt till semester* och ansluter sig därvid till i det föregående återgivna synpunkter rörande önskvärdheten härav. Därjämte framhåller kommittén, att de skäl, vilka tidigare anförts mot ett utsträckande av semesterrätten till landsfiskalerna, numera icke äga samma giltighet. Kommittén anför vidare i huvudsak följande.

Det tidigare föreliggande hindret för semesterrättens utsträckande till landsfiskalerna, nämligen svårigheterna för länsstyrelserna att anskaffa semestervikarier, syntes ej numera förefinnas, åtminstone icke i den omfattning, som förut varit fallet. Förhållandet syntes vara, att länsstyrelserna numera ägde tillgång till utbildade landsfiskalsvikarier icke blott bland länsstyrelsernas befattningshavare utan även bland den biträdande personalen i landsfiskalsdistrikten. Erinras kunde sålunda i sistnämnda hänseende, hurusom landsstatslönesakkunniga — såsom framginge av deras betänkande — vid företagen undersökning rörande förekomsten av biträden i distrikten funnit, att allenast omkring ett sextiotal landsfiskaler förmält sig icke hava något biträde. Alla övriga landsfiskaler hade under den tid (åren 1921—1923), undersökningen omfattat, haft biträden i tjänsten av olika grader, ständiga manliga eller kvinnliga, respektive tillfälliga manliga eller kvinnliga. Om ock endast en mindre del av de hos landsfiskalerna anställda manliga biträdena innehade kompetens för bestridande av förordnande å landsfiskalstjänst, syntes dock antalet dylika biträden inom de särskilda länen vara tillräckligt stort, för att vikariatsfrågan i varje särskilt fall skulle kunna ordnas utan större olägenhet.

Kommittén har i detta sammanhang även berört *spörsmålet huruvida såsom vikarie för landsfiskal i ett distrikt skulle kunna anlitas landsfiskal i ett angränsande distrikt.* Härom anför kommittén följande.

Även om en sådan anordning i vissa fall vore möjlig, vore kommittén dock av den uppfattningen, att densamma icke kunde såsom regel komma i fråga. Landsfiskalens arbetsbörda vore i de flesta distrikt för närvarande så pass tyngande, att tillfälle knappast skulle förefinnas för honom att vid sidan av sin tjänstgöring inom det egna distriktet ägna tid åt förekommande arbetsuppgifter i det distrikt, där han bleve satt att vikariera. För den händelse han under ett dylikt vikariat bleve sysselsatt exempelvis med en mera omfattande polisutredning inom det ena distriktet, skulle praktiskt taget det andra distriktet bliva utan landsfiskal under den tid, en dylik utredning påginge. Man syntes sålunda, om semesterrätt medgåves landsfiskalerna, i allmänhet bliva hänvisad till att såsom vikarier anlita landsfiskalsutbildade biträden i distrikten eller, där sådana icke stode till buds, tjänstemän hos länsstyrelserna.

Kommittén har härefter tagit ställning till frågan om den *skärpning av kontrollen* över landsfiskalernas medelsförvaltning, som kunde vinnas genom

ett utsträckande av semesterrätten till nämnda befattningshavare. I denna del har kommittén yttrat sig sålunda:

Det syntes icke kunna bestridas, att behov av en förbättrad kontroll över landsfiskalernas medelsförvaltning framträtt under de senare åren på grund av de på sina håll konstaterade missförhållandena med avseende å landsfiskalernas medelsförvaltning. Otvivelaktigt syntes ock vara, att en stark kontroll skulle vinnas, därest landsfiskal under någon tid varje år frånträdde sin tjänst och om därvid bestyret med indrivning och redovisning av de under landsfiskalens förvaltning hörande medlen komme att övertagas av vikarie, särskilt om det tillsåges, att såsom vikarie i största omfattning anlitades annan än hos vederbörande landsfiskal anställd person. Enligt kommitténs mening måste därför denna synpunkt på semesterfrågan tillmätas icke ringa betydelse.

I anslutning till det sålunda anförda har kommittén uttalat, att kommittén av olika anledningar funne det önskvärt, att landsfiskalerna komme i åtnjutande av semester.

Kommittén har på sålunda anförda grunder förordat en *provisorisk lösning* av landsfiskalernas semesterfråga. Härom yttrar kommittén, att någon olägenhet med avseende å kommitténs pågående löneregleringsarbete icke syntes vållas av att ifrågavarande spörsmål utbrötes och särskilt behandlades. Såvitt kommittén kunnat finna, utgjorde ej heller de för landsfiskalerna nu gällande anställnings- eller löneförhållandena några formella hinder för en provisorisk lösning av semesterfrågan. De generella bestämmelser, som redan funnes utfärdade i fråga om ersättning åt vikarie för landsfiskal, vilken åtnjöte tjänstledighet, syntes ock kunna tillämpas jämväl för det fall, att landsfiskalen åtnjöte semester.

Beträffande *semestertidens längd* har lönekommittén härefter erinrat, hurusom landsstatslönesakkunniga i sitt förenämnda betänkande föreslagit, att landsfiskal vid genomförande av en blivande löneregler ing borde inordnas under det för allmänna civilförvaltningen gällande avlöningsreglementet den 22 juni 1921 och därvid inplaceras i lönegraden B 12 (nuvarande lönegraden B 20). I anslutning därtill hade de sakkunniga avsett, att jämväl de uti ifrågavarande avlöningsreglemente intagna bestämmelserna rörande semester skulle utan inskränkning bliva gällande för landsfiskalerna. Enligt de sakkunnigas förslag skulle alltså landsfiskal i likhet med övriga till 20:e lönegraden hänförda befattningshavare årligen komma i åtnjutande av semester under 25 dagar intill det år, under vilket han fyllde 40 år, och därefter under 35 dagar.

I anslutning härtill har kommittén anfört följande.

Därest den årliga semesterperioden bestämdes till 30 dagar, skulle semesterledigheten för vissa landsfiskaler, det vill säga sådana landsfiskaler, som ännu icke överskridit 40-årsåldern, komma att överstiga den av landsstatslönesakkunniga sålunda föreslagna semestertiden. Lönekommittén hade visserligen ännu icke tagit ståndpunkt till frågan, huruvida den av de sakkunniga sålunda föreslagna inplaceringen i lönegrad kunde anses lämpligt avvägd, men kommittén ansåge det dock böra undvikas, att ett provisoriskt ordnande av semesterfrågan finge föregripa en blivande löneregler ing. Med

hänsyn därtill ville kommittén för sin del föreslå, att den årliga semestertiden för landsfiskal tills vidare och intill dess annorlunda kunde varda stadgat fastställdes till 20 dagar intill det år, under vilket befattningshavaren fyllde 40 år, samt till 30 dagar för tiden därefter.

Kommittén har vidare uttalat sig för att *rätt till semester borde tillkomma ej blott ordinarie landsfiskal utan även sådan landsfiskalsvikarie, som avsåges i* förenämnda *cirkulär den 5 december 1924.* Det syntes nämligen kommittén billigt, att de befattningshavare, som förordnats att innehava landsfiskalstjänst mot åtnjutande av därmed förenade löneförmåner, i likhet med de ordinarie landsfiskalerna berättigades åtnjuta den förmån av semester, som av kommittén förordats.

Beträffande frågan om innehållet av *erforderliga semesterbestämmelser* anser kommittén det böra föreskrivas, att semester skulle, där sådant kunde ske utan hinder för göromålens behöriga gång, årligen få åtnjutas under 20 dagar intill det år, då landsfiskalen fyllde 40 år, och därefter under 30 dagar, ävensom å tid som av länsstyrelsen bestämdes. Landsfiskal borde ock enligt kommittén förklaras *pliktig* att, där länsstyrelsen så funne för gott föreskriva, begagna sig av semester. Slutligen syntes enligt kommittén böra föreskrivas, att landsfiskal skulle under semester äga uppbära honom eljest tillkommande löneförmåner, däri inbegripet tillfällig löneförbättring men däremot *icke* förvaltningsbidrag, vilket bidrag enligt nu gällande bestämmelser rörande ersättning till vikarie för tjänstledig landsfiskal uppbäres av vikarien.

Vad angår *ersättningen till befattningshavare, som förordnas att uppehålla landsfiskalstjänst under ordinarie innehavares semester*, anför kommittén, att dylik ersättning borde, såsom kommittén redan antytt, utgå enligt de regler, som redan nu gälla i fråga om vikarie för tjänstledig landsfiskal, alltså enligt reglerna i omförmälda cirkulär av den 26 mars 1926, den 30 december 1926 och den 11 november 1927. I enlighet därmed syntes ock vikariatsersättningarna böra utgå från det under femte huvudtiteln uppförda anslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna. Några särskilda bestämmelser rörande ersättning till vikarie för semesterledig landsfiskal syntes kommittén sålunda icke vara av behovet påkallade.

Med avseende å *tiden för ikraftträdandet* förordades, att de nya semesterbestämmelserna skulle träda i tillämpning från och med den 1 juli 1929. Därvid uppstode emellertid, enligt kommittén, frågan, huruvida nämnda bestämmelser skulle vad anginge kalenderåret 1929 övergångsvis så tillämpas, att vederbörande befattningshavare finge under nämnda år komma i åtnjutande av den för helt kalenderår föreslagna semesterledigheten. I sådant avseende ville kommittén erinra, hurusom vid genomförande från och med den 1 juli 1920 av ny definitiv lönereglering för kommunikationsverkens befattningshavare föreskrevs, att semestertiden skulle under nämnda år beräknas, såsom om de nya lönebestämmelserna varit gällande under hela det nämnda året. I analogi härmed syntes i förevarande fall böra förordnas, att vid beräkning av semestertidens längd under år 1929 de nya bestämmelserna skulle så tillämpas, som om de varit gällande från och med den

1 januari 1929, länsstyrelsen givetvis obetaget att pröva, om och i vilken omfattning semester under nämnda år kunde beviljas.

Angående *kostnadsfrågan* anför kommittén, att införandet av semesterrätt för landsfiskalerna uppenbarligen skulle komma att medföra en icke oväsentlig ökning i statsverkets utgifter för fögderiförvaltningarna genom vikariatsersättningarna till semestervikarierna. Kommittén hade med utgångspunkt från att till dylika vikarier i regel komme att förordnas befattningshavare med avlöning enligt 12:e löneklassen sökt beräkna den merutgift å förslagsanslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna, som skulle uppstå, därest kommitténs förenämnda förslag rörande semester för landsfiskalerna vunne godkännande. Kommittén hade därvid kommit till det resultatet, att nämnda merutgift skulle per budgetår uppgå till omkring 155,000 kronor, vartill komme dyrtidstillägg med omkring 40,000 kronor. Mot denna merutgift svarade emellertid en årlig besparing å ordinarie anslaget till fögderiförvaltningarna å 20,000 kronor jämte därå belöpande dyrtidstillägg, 7,000 kronor, vilken besparing uppkomme därigenom, att förvaltningsbidrag icke skulle utgå till landsfiskal under dennes semester. Den verkliga merkostnaden för statsverket skulle alltså enligt kommittén, inklusive dyrtidstillägg, uppgå till omkring 168,000 kronor för år räknat.

Kommittén har emellertid även påpekat, att redan för närvarande en del landsfiskaler årligen plägade begära och erhålla någon tids ledighet från tjänsten för enskilda angelägenheter. Beträffande dessa syntes enligt kommittén statsverkets kostnad i anledning av semesterrättens införande i huvudsak begränsas till att motsvara de löneavdrag, ifrågavarande befattningshavare för närvarande hade att avstå under åtnjuten tjänstledighet. Med hänsyn därtill syntes den av kommittén beräknade merutgiften å anslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna kunna nedsättas med omkring 15,000 kronor. Den totala merkostnaden per budgetår skulle därigenom reduceras till omkring 153,000 kronor.

Under hänvisning till vad kommittén sålunda anfört föreslog kommittén för budgetåret 1929/1930 dels en nedsättning av det ordinarie anslaget till fögderiförvaltningarna med 20,000 kronor till 2,355,000 kronor, dels ock en höjning av förslagsanslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna från det i 1929 års statsverksproposition beräknade beloppet av 160,000 kronor till 300,000 kronor. Någon anledning att vid bifall till kommitténs förevarande förslag vidtaga höjning av det under femte huvudtiteln uppförda dyrtidstilläggsanslaget ansåg kommittén icke föreligga.

Över lönekommitténs förslag hava infordrade utlåtanden avgivits *dels* av samtliga länsstyrelser, *dels ock* av statskontoret den 2 februari 1929.

Länsstyrelserna.

Länsstyrelserna hava i allmänhet livligt biträtt förslaget om provisorisk rätt till semesterledighet för landsfiskalerna; *svårigheten att* med en sådan anordning *erhålla lämpliga vikarier* har emellertid från vissa håll framhållits.

Sålunda uttalar *länsstyrelsen i Uppsala län*, att biträden med kompetens för förordnanden funnes allenast hos ett ringa fåtal av länets landsfiskaler. Det vore därjämte för länsstyrelsen klart, att enskilt hos vissa landsfiskaler

anställda och av dem avlönade biträden icke utan vidare kunde disponeras såsom vikarier för andra landsfiskaler. Förhållandet skulle enligt länsstyrelsens mening bliva väsentligt gynnsammare, om i sammanhang med lönereglerings frågans lösning med allmänna medel avlönade biträdesbefattningar komme till stånd. I allt fall ansåge länsstyrelsen det bliva nödvändigt att vederbörande länsstyrelse erhölle rätt att, när lämplig vikarie icke funnes att tillgå, uppskjuta ett visst års semester till det nästföljande, utan inskränkning i den på detta år belöpande semestern. Jämväl *länsstyrelsen i Malmöhus län* framhåller, att det ofta visat sig ganska svårt att ordna vikariefrågan, då flera landsfiskaler samtidigt sökt ledighet. Även om tillgången på vikarier vore god, vilket syntes vara fallet i länet, kunde dock svårigheter uppstå för ordnandet av semesterfrågan, då landsfiskalerna naturligtvis merendels sökte få semester under den varmare årstiden och således samtidigt. *Länsstyrelsen i Älvsborgs län* uttalar, att särskilt i sagda stora län vissa svårigheter syntes komma att uppstå i fråga om anskaffande av lämpliga vikarier, men förklarar att lika litet som kostnadsfrågan dessa svårigheter borde få förhindra genomförandet av den ej blott av rättvisa och billighet utan ock av statens eget intresse påkallade reformen. Även *länsstyrelsen i Jämtlands län* finner, att svårigheter säkerligen skulle uppstå att skaffa kompetenta vikarier, därest semester uttoges av samtliga landsfiskaler under sommartiden. Emellertid anser länsstyrelsen det vara självfallet, att landsfiskalerna liksom andra befattningshavare finge uttaga semester endast på det sätt och i den mån det läte sig göra utan att arbetets behöriga gång därigenom hindrades. Med tillämpning av denna regel och med användning av de extra befattningshavarna i länsstyrelsen till vikarier ansåge länsstyrelsen vikariefrågan kunna ordnas.

Å andra sidan framhålla åtskilliga länsstyrelser, att någon svårighet att anskaffa lämpliga vikarier för landsfiskalerna icke föreligger. Sålunda förklarar nu *länsstyrelsen i Kronobergs län*, vilken i ett tidigare utlåtande ansett sig icke kunna då förorda en framställning om rätt till semesterledighet för landsfiskaler på grund av svårigheten att erhålla lämpliga vikarier, att dessa betänkligheter blivit i avsevärd mån undanröjda. Länsstyrelsen anser det inom länet finnas tillräcklig tillgång på lämpliga vikarier under förutsättning att den ifrågasatta semesterledigheten icke för samtliga landsfiskaler sammanföres till en alltför kort del av året.

Länsstyrelserna i Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Hallands och *Norrbottens län* förklara likaledes, att vikariatsfrågan utan svårighet kan ordnas inom respektive län, och liknande uttalande göres i ett av länsstyrelsen i *Skaraborgs län* överlämnat yttrande från landsfogden i länet.

Beträffande *semestertidens längd* har flertalet länsstyrelser tillstyrkt lönekommitténs förslag.

Länsstyrelsen i Jämtlands län erinrar särskilt därom, att jägmästare för närvarande icke åtnjuter längre semester än lönekommittén beträffande landsfiskalerna nu föreslagit, samt framhåller, att vid den provisoriska anordning, det här gäller, längre semestertid än den sålunda för revirpersonalen stadgade icke torde kunna medgivas.

Länsstyrelserna i Södermanlands, Kristianstads, Hallands, Älvsborgs och *Örebro län* förorda däremot en semestertid av 25 dagar intill det år, under vilket landsfiskal fyller 40 år, och därefter under 35 dagar. Till stöd härför åberopas i regel att landsfiskalerna, som av landsstatslönesakkunniga föreslagits till placering i lönegrad motsvarande B 20, icke rimligen vid blivande lönereglering kunna antagas bliva placerade lägre än i någon av lönegraderna

B 21—B 23, med vilken placering skulle följa rätt till semesterledighet under nu angivna tider, samt att ett fastställande av dylik rätt redan nu därför icke skulle kunna föregripa en eventuell löneregleringen.

Sistberörda uppfattning uttalas jämväl av *länsstyrelsen i Västmanlands län*, som dock, med hänsyn till att landsfiskalsföreningen icke ifrågasatt längre semestertid än 30 dagar, för sin del förordar, att semestertiden för landsfiskal bestämmes till 25 dagar intill det år, under vilket han fyller 40 år, och därefter till 30 dagar.

Lönekommitténs förslag rörande *skyldighet för landsfiskal att*, där vederbörande länsstyrelse så funne för gott, *begagna sig av semester* har från flertalet länsstyrelser icke föranlett någon erinran.

Emellertid framhåller *landsfogden i Södermanlands län*, vars yttrande överlämnats av länsstyrelsen därstädes, att ett stadgande av dylik innebörd icke vore nyttigt. Frånsett den omständigheten, att *varje* landsfiskal, där ej tvingande omständigheter lade hinder i vägen, borde årligen begagna semester, skulle enligt landsfogdens mening ett på sådant sätt formulerat stadgande lätt leda därhän, att ett åläggande för viss landsfiskal att taga semester finge över sig ett visst sken av misstroende mot denne. *Länsstyrelsen i Gotlands län* anmärker, att tillämpningen av en dylik föreskrift tvivelsutan skulle komma att av vederbörande landsfiskal uppfattas såsom en prickning. Liknande synpunkter anföras av *länsstyrelserna i Malmöhus, Västmanlands* och *Kopparbergs län*. Sistnämnda länsstyrelse anför tillika, att i realiteten förhållandet torde utveckla sig så, att vederbörande länsstyrelse dels för att själv vara på den säkra sidan och dels för att om möjligt mildra det ofördelaktiga intrycket konsekvent för alla fall, där landsfiskal något år icke frivilligt uttoge semester, lämnade föreskrift, att semester skulle begagnas.

De länsstyrelser, som framställt erinringar mot ifrågavarande del av lönekommitténs förslag, hava ansett ifrågavarande föreskrift böra avfattas *antingen* överensstämmelse med vad i 21 § i avlöningsreglementet föreskrivits beträffande tjänsteman, som har sig anförtrodd uppbörd, *eller* så, att landsfiskal förklaras skyldig att begagna sig av semester men att länsstyrelsen erhåller rätt att medgiva undantag härifrån.

Vad lönekommittén föreslagit därom, att landsfiskal under semester skulle *avstå* honom eljest tillkommande *förvaltningsbidrag*, har föranlett erinringar från vissa länsstyrelser.

Sålunda anmärker *länsstyrelsen i Gotlands län*, att det torde kunna såsom regel förutsättas, att landsfiskalens vikarie under den korta varaktigheten av ett semesterförordnande begagnade den ordinarie landsfiskalens kontorslokal, skrivmaterialier m. m., samt att det förty syntes skäligt, att den sistnämnde finge behålla förvaltningsbidraget under förutsättning att han lämnade medgivande i berörda avseende. *Länsstyrelsen i Kristianstads län* framhåller, att i sagda län så gott som undantagslöst landsfiskals vikarie torde använda sig av den ordinarie landsfiskalens kontorslokaler och skrivmaterialier m. m., och att så även torde bliva förhållandet under landsfiskalernas semesterledighet. Länsstyrelsen hade därför i regel även under ledighet för landsfiskal utbetalat förvaltningsbidraget till landsfiskalen själv. Då vid semesterledighet den tjänstledige plägade få behålla samtliga inkomster av tjänsten

oförminskade, ansåge länsstyrelsen det riktigaste vara, att landsfiskalerna under semester finge behålla förvaltningsbidraget, åtminstone i det fall, då vikarien icke hade egen kontorslokal. Motsvarande synpunkter framhållas av *landsfogden i Hallands län*, vars yttrande åberopats av *länsstyrelsen* därstädes, samt av *länsstyrelsen i Västerbottens län*.

Länsstyrelsen i Örebro län ifrågasätter, huruvida landsfiskalerna kunna lagligen förbindas att avstå förvaltningsbidraget under semesterledighet. Länsstyrelsen framhåller, att samtliga landsfiskaler i riket visserligen synas hava övergått till 1917 års lönestat och i följd därav äro underkastade föreskrifterna i kungörelsen den 14 juni samma år angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från 1918 års början fastställda avlöningsförmåner för landsstaten. Enligt dessa föreskrifter, erinrar länsstyrelsen, är befattningshavare skyldig, bland annat, att underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstbefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed, och dylik skyldighet syntes således, om Kungl. Maj:t så förordnade, föreligga med avseende å sportler och andra extra inkomster i tjänsten, som under vikariens förordnande inflöte. Däremot syntes enligt länsstyrelsens förmenande varken på dessa avlöningsbestämmelser eller eljest kunna grundas någon skyldighet för landsfiskalen att vid annan än frivillig ledighet frånträda någon del av den fasta inkomsten, till vilken förvaltningsbidraget uppenbarligen vore att räkna.

Övriga länsstyrelser hava antingen tillstyrkt förslaget i denna del eller icke uttalat sig däröver.

Av länsstyrelsernas uttalanden i övrigt torde här böra framhållas, att *länsstyrelserna i Jämtlands* och *i Norrbottens län* föreslagit, att vikarie för landsfiskal skulle tillerkännas rätt till reseersättning. Såsom skäl härför hava åberopats de långa resor, som kunde förekomma inom nämnda län, bland annat, då tjänsteman vid länsstyrelse förordnades till vikarie i avlägset beläget landsfiskalsdistrikt.

Statskontoret. *Statskontoret* har i sitt förut omförmälda utlåtande till en början erinrat, att ämbetsverket i samband med yttrande rörande löneregler ing för fögderiförvaltningarnas tjänstemän förordat, att landsfiskalerna skulle inplaceras i 18:e lönegraden av gällande avlöningsreglemente för civilförvaltningen, varigenom landsfiskalerna jämväl skulle komma i åtnjutande av samma rätt till semester, som tillkomme ordinarie befattningshavare i denna lönegrad. Däremot har statskontoret förklarat sig hysa vissa betänkligheter mot lämpligheten av att från löneregleringsfrågan utbryta spörsmålet om beredande av semester åt landsfiskalerna, i all synnerhet som det enligt statskontoret vore att förmoda, att frågan om löneregler ing för landsfiskalerna inom en ganska nära framtid kunde upptagas till slutligt avgörande.

Härom har statskontoret närmare anfört följande.

I samband med berörda löneregler ing hade uppkommit åtskilliga icke alltför lätt lösta spörsmål, av vilka särskilt förtjänade framhållas förslagen om anställandet av särskilda biträden åt landsfiskalerna med avlöning av statsmedel. Att till vikarie för semesterledig landsfiskal förordna hos honom privat anställt biträde måste statskontoret i likhet med lönekommittén finna olämpligt med hänsyn till kontrollen över medelsförvaltningen. Ur denna

synpunkt sett kunde det ej heller anses såsom en fullt lycklig lösning av vikariefrågan, att hos annan landsfiskal anställt dylikt biträde erhölle förordnandet. Därest biträdena erhölle avlöning av statsmedel, såsom 1924 års landsstatslönesakkunniga förordat, komme de givetvis att gent emot landsfiskalerna intaga en något säkrare ställning än vad nu vore fallet, då de vore för sin utkomst och framtida befordran beroende av landsfiskalerna. Den fördel i kontrollhänseende, som vissa länsstyrelser och även lönekommittén tänkt sig kunna vinna genom ifrågavarande förslag, syntes, såvitt statskontoret kunde finna, möjligen i någon mån kunna ernås, därest biträdena genom anställning i statstjänst erhölle en mera självständig ställning. Detta syntes statskontoret däremot icke bliva fallet under nu rådande anställningsförhållanden för biträdena. Därest emellertid befattningshavare hos länsstyrelserna skulle i större utsträckning förordnas att bestrida semesterledig landsfiskals tjänst, syntes det icke kunna undvikas, att detta måste ofördelaktigt inverka på länsstyrelsernas arbete och medföra behov av ökad personal därstädes. Hela spörsmålet om semester för landsfiskalerna syntes därför nära sammanhänga med lösningen av frågan om anställandet av statsavlönade biträden.

Enligt statskontorets mening syntes i varje fall i kontrollhänseende icke mycket stå att vinna genom beredande redan nu av semester åt landsfiskalerna. De skäl, som i övrigt kunde åberopas för beredande av denna förmån åt landsfiskaler, syntes icke vara av den art, att de motiverade särskilt skyndsam behandling av denna fråga. Statskontoret kunde för övrigt icke helt dela lönekommitténs uppfattning, att förslaget icke skulle medföra olägenhet för det fortsatta löneregleringsarbetet. Statskontoret ansåge därför, att semester för denna grupp av befattningshavare borde medgivas endast i samband med den under förberedelse varande löneregleringen.

Statskontoret har vidare i detta sammanhang framhållit följande.

Därest överhuvudtaget i kontrollhänseende något skulle kunna vinnas, borde landsfiskal icke endast äga rätt till, utan även, som fallet vore i fråga om vissa redogörare, hava skyldighet att på viss bestämd tid begagna sig av semester. Detta syntes vara av så mycket större betydelse, som en tendens gjort sig gällande inom vissa befattningshavargrupper att uttaga semester i flera kortare perioder samt utnyttja densamma för fullgörande av särskilda uppdrag utom tjänsten. Åtminstone därest huvudvikten lades på vinnandet av en bättre kontroll över landsfiskalernas medelsförvaltning, kunde det ifrågasättas, om icke de ökade kostnader, som genom lönekommitténs förslag skulle åsamkas statsverket och vilka icke, enligt statskontoret, för den händelse tillbörlig hänsyn toges till erforderliga tjänsteresor för vikarierna, syntes komma att understiga 200,000 kronor årligen, skulle kunna komma till bättre användning, i fall andra vägar anlitades för ernående av en effektiv kontroll.

För den händelse emellertid en provisorisk lösning av landsfiskalernas semesterfråga nu ansåges böra äga rum, förklarar statskontoret, att från dess sida icke något funnes att erinra mot lönekommitténs förslag rörande semestertidens längd eller bestämmandet av ersättningen till vikarie. Dock kunde det enligt statskontoret ifrågasättas, huruvida icke vikarie för semesterledig landsfiskal borde äga uppbära det för landsfiskalstjänsten utgående *förvaltningsbidraget* direkt från ordinarie anslaget till fögderiförvaltningarna i stället för, såsom lönekommittén syntes hava tänkt sig, från anslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna. En följd av det framlagda förslaget

skulle i varje fall bliva, att landsfiskal under semester ginge förlustig förvaltningsbidraget, en konsekvens, som icke syntes vara alldeles betydelselös. Särskilda bestämmelser syntes för övrigt, enligt statskontoret, vara erforderliga för beredande av möjlighet för vikarie att begagna landsfiskals kontorslokal m. m. och för reglerandet av frågan om vem som under semestern skulle uppbära landsfiskal tillkommande provision å vissa utskylder. Dessa frågor kunde nämligen måhända bliva svårare att ordna, därest landsfiskal erhölle rätt och eventuellt skyldighet att årligen begagna sig av semester, än som för närvarande vore förhållandet, när landsfiskal på egen begäran åtnjöte ledighet för sjukdom eller enskilda angelägenheter.

Statskontoret har till sist påpekat, att det vid bifall till lönekommitténs förslag kunde inträffa, att ordinarie befattningshavare vid länsstyrelse, vilken uppehölle vikariat å landsfiskalstjänst, ägde åtnjuta längre semester å egen befattning än som tillkomme honom i egenskap av tillförordnad landsfiskal.

Föreningen Sveriges landsfiskaler.

Även *föreningen Sveriges landsfiskaler* har yttrat sig över lönekommitténs förevarande förslag, därvid föreningen i huvudsak biträtt förslaget. Dock föreslår föreningen vissa ändringar.

Sålunda anser föreningen, att *semestertiden* borde bliva längre än kommittén föreslagit. Enligt föreningen syntes det vara otänkbart, att landsfiskalerna vid en blivande löneregleringen komme att placeras i lägre löneklass än B 20. Med hänsyn därtill syntes en kortare semestertid än 25 dagar icke behöva ifrågakomma. Om någon skillnad ansåges böra göras mellan befattningshavare under och över fyrtio år, borde semestertiden för de förra ej sättas lägre än till 25 dagar, medan för de senare 30 dagar vore att anse som ett minimum. Enligt föreningens åsikt borde vidare rätten till semester jämväl under övergångsåret vara ovillkorlig. Möjligen kunde dock åt länsstyrelserna överlämnas att avgöra, om och i vad mån semester under nämnda år kunde beviljas landsfiskaler, som ej uppnått fyrtio års ålder.

Rörande rätten att uppbära det landsfiskal tillerkända *förvaltningsbidraget* har föreningen gjort följande uttalande.

Om det för semestertiden utgående förvaltningsbidraget skulle tillfalla vikarien, måste därav följa, att denne bleve skyldig att på egen bekostnad anskaffa skrivmaterialier och andra kontorsutensilier, för vilka förvaltningsbidraget vore avsett. Detta kunde för vikarien ställa sig ganska dyrbart. På grund därav samt för att undvika de konflikter, som i detta hänseende kunde tänkas komma att yppa sig mellan landsfiskalen och vikarien, vore det lämpligt och praktiskt, att landsfiskalen finge behålla förvaltningsbidraget mot skyldighet att tillhandahålla vikarien ej mindre tjänstelokal samt hos landsfiskalen anställt biträde än även för tjänstens uppehållande nödiga skrivmaterialier och andra utensilier.

Vidkommande *kostnadsfrågan* har föreningen — under hänvisning till att efter införande av semesterrätt för landsfiskalerna dessa ej komme att i samma utsträckning som förut bliva i behov av annan ledighet, vilket förhållande komme att medföra minskade utgifter till vikariatsersättning under dylik ledighet — uttalat, att den årliga merkostnaden, som bleve en följd av det föreliggande förslagets genomförande, icke syntes behöva uppskattas till högre belopp än 150,000 kronor.

Förnyat utlåtande av 1928 års lönekommitté.

I anledning av vad som anförts i de av statskontoret och omförmälda förening i förevarande ärende avgivna yttrandena har *1928 års lönekommitté* den 26 september 1929 enligt uppdrag avgivit *förnyat utlåtande.*

Lönekommittén har däri till en början till bemötande upptagit de av statskontoret mot kommitténs förslag framställda anmärkningarna av mera principiell innebörd och därvid anfört huvudsakligen följande.

Lönekommittén kunde för sin del icke finna, att de av statskontoret anförda skälen mot ett provisoriskt ordnande av semester för landsfiskalerna vore övertygande. Spörsmålet därom syntes lönekommittén i första hand vara en skälighets- och billighetsfråga, som borde prövas ur synpunkten av den avsevärda förändring, som under senare tid inträtt i landsfiskalernas tjänstgöringsförhållanden. I denna del ansåge sig kommittén hava i sin framställning i ämnet framlagt en tillfyllestgörande motivering. Sedan semesterrätten numera blivit utsträckt till så gott som alla statens befattningshavare, måste enligt kommitténs mening landsfiskalernas avsaknad av denna förmån framstå såsom ett undantag utan tillräckliga skäl.

Även om kommittén icke kunnat undgå att tillmäta kontrollsynpunkten en ej ringa betydelse, hade dock denna för lönekommittén framstått allenast som ett ytterligare skäl, utöver andra anförda, för ett omedelbart ordnande av landsfiskalernas semesterfråga. Kommittén kunde för övrigt ej biträda statskontorets mening, att kontrollsynpunkten skulle vara utan betydelse, så länge biträdena icke vore statsavlönade. Den avsedda kontrollen skulle ernås därigenom, att landsfiskalen vid inträdande semesterledighet komme att överlämna sin kassa till vikarien, som därefter under sin vikariatstjänstgöring finge tillfälle till inblick i landsfiskalens sätt att sköta medelsförvaltningen. Man syntes knappast vara berättigad utgå från att en av länsstyrelsen förordnad vikarie skulle vilja påtaga sig ansvaret för underlåtenheten att anmäla iakttagna oegentligheter i landsfiskalens uppbördsverksamhet, ens om vikarien utgjordes av landsfiskalens eget biträde och sålunda stode i en måhända mindre självständig ställning gentemot denne. Att märka vore dessutom, att redan för närvarande i ett flertal län funnes anställda statsavlönade biträden, tillhopa ett 70-tal, vilka jämte tjänstemän hos länsstyrelserna i första hand syntes kunna komma i fråga såsom vikarier. Men därjämte kunde semesterns betydelse i kontrollhänseende lika mycket bliva av förebyggande art. Då det enligt kommitteförslaget skulle ankomma på länsstyrelserna att förordna vikarie, skulle nämligen landsfiskalen icke på förhand kunna med någon större säkerhet bedöma, vem som komme att under semestern uppehålla hans tjänst. Att under sådana omständigheter frånkänna semestern betydelse ur kontrollsynpunkt syntes kommittén näppeligen vara befogat.

Statskontoret hade fört på tal de olägenheter, som skulle uppkomma, om vikarier för semesterlediga landsfiskaler i större utsträckning måste tagas från länsstyrelserna. Med avseende därå ansåge sig lönekommittén allenast böra erinra därom, att ett flertal länsstyrelser i sina över lönekommitténs förslag avgivna yttranden förklarat, att några svårigheter med avseende å vikariatsfrågan numera icke behövde befaras uppstå eller att, där dylika kunde förväntas möta, de likväl syntes kunna övervinnas.

Rörande frågan om *semestertidens längd* och därmed sammanhängande spörsmål har lönekommittén i anledning av vad som anmärkts mot förslaget anfört följande.

Även om vissa skäl kunde anföras för ett tillmötesgående av landsfiskalsföreningens hemställan om utsträckning av semestertiden för landsfiskaler under fyrtio års ålder, ansåge sig dock kommittén böra vidhålla sitt förslag därutinnan. Med avseende å viss av statskontoret gjord anmärkning ville kommittén allenast erinra, att ordinarie befattningshavare hos länsstyrelse, som för närvarande förordnades att uppehålla ledig landsfiskalstjänst, icke ägde åtnjuta någon semester alls.

I detta sammanhang har lönekommittén också betonat, att landsfiskalerna — i likhet med andra befattningshavare — icke borde få uttaga sin semester i annan mån, än sådant läte sig göra utan hinder för arbetets behöriga gång. Givetvis förutsatte dock kommittén, att det om möjligt ordnades så, att semester kunde till större delen uttagas i ett sammanhang. Några bestämmelser därom syntes dock knappast vara erforderliga.

Beträffande frågan om vem som under landsfiskals semester skall äga att uppbära *förvaltningsbidraget* har kommittén nu anfört följande.

Enligt gällande bestämmelser ägde tjänsteman hos länsstyrelse, ordinarie eller icke-ordinarie, ävensom annan befattningshavare, som förordnades att under landsfiskals tjänstledighet uppehålla dennes tjänst, att uppbära det med den uppehållna tjänsten förenade förvaltningsbidraget. Vid utformandet av sitt förslag hade kommittén utgått från att bestämmelserna rörande vikariatsersättning borde vara lika, vare sig en landsfiskalstjänst uppehölles på förordnande på grund av ordinarie innehavares tjänstledighet eller på grund av honom beviljad semester. Kommittén hade emellertid för sin del icke någon saklig invändning att framställa mot en ändring av kommitteförslaget på denna punkt. Med avseende å denna ändring syntes man böra uppmärksamma av en länsstyrelse framställt förslag, att landsfiskal icke skulle vara förpliktad att under semester till vikarie avstå det å semestertiden belöpande förvaltningsbidraget men däremot vara skyldig att tillhandahålla vikarien kontorslokal, skrivmaterialier och tjänstetelefon.

Med avseende å frågan om vem som under landsfiskals semester skall uppbära *provision å vissa utskylder* uttalar kommittén, att densamma i motsats till statskontoret icke ansett särskilda föreskrifter härom vara av behovet påkallade. För det fall, att landsfiskal åtnjöte tjänstledighet, funnes, yttrar kommittén, för närvarande icke några bestämmelser utfärdade i sagda hänseende, utan hade frågan därom i praktiken ordnats på det sätt, att inflytande provisioner uppburits av den, som uppehållit tjänsten vid tillfället. Det hade synts kommittén, att även under semester en liknande anordning kunde utan olägenhet tillämpas.

Vad slutligen angår de verkställda *kostnadsberäkningarna* har kommittén avgivit i huvudsak följande yttrande.

Beräkningarna hade utförts på grundval av den rådande åldersfördelningen inom den nuvarande landsfiskalskåren och den därav beroende olika kostnaden för semester åt befattningshavare över och under 40 år. Den av kommittén beräknade totalkostnaden finge anses så tillförlitlig, som det överhuvud taget vore möjligt att åstadkomma. Då kommittén vid anslagsberäkningen även tagit vederbörlig hänsyn till det av landsfiskalsföreningen anmärkta förhållandet, att landsfiskal sannolikt framdeles komme att i mindre omfattning än nu bliva i behov av särskild tjänstledighet,

syntes vid bifall till de av kommittén i förslaget angivna grunderna någon ändring i den av kommittén gjorda anslagsberäkningen icke vara påkallad.

Skulle emellertid förvaltningsbidraget anses böra under den tid, landsfiskal åtnjöte semester, utgå till denne och icke till hans vikarie, syntes vid det förhållandet, att i sådant fall kostnaden för förvaltningsbidraget komme att belasta det ordinarie förslagsanslaget till fögderiförvaltningarna, den jämkningen böra vidtagas i den av kommittén gjorda anslagsberäkningen, att nyssnämnda anslag upptoges till det i riksstaten för innevarande budgetår angivna beloppet 2,375,000 kronor och att det ordinarie förslagsanslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna beräknades till 280,000 kronor eller 120,000 kronor högre än i löpande riksstat.

Kommittén hade vid den förut verkställda beräkningen av kostnaderna icke tagit hänsyn till de utgifter för statsverket, som skulle uppkomma, därest, såsom statskontoret ifrågasatt, rese- och traktamentsersättningar tillkomme semestervikarierna. Kommittén ansåge skäligt, att vikarie finge åtnjuta rese- och traktamentsersättning för resor till och från den ort, där han förordnats att vikariera. Dylik ersättning tillkomme för övrigt redan nu landskanslist och landskontorist ävensom extra ordinarie tjänsteman hos länsstyrelse för det fall, att sådan tjänsteman förordnades att uppehålla landsfiskalstjänst under sjukledighet för ordinarie innehavaren (jfr sv. förf.-saml. bih. nr 25 år 1907). Att finna någon hållpunkt för en beräkning av kostnaderna för rese- och traktamentsersättningar till landsfiskalernas semestervikarier syntes dock icke möjligt. Någon höjning av det å femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar syntes emellertid icke vara erforderlig i anledning av införande av semesterrätt för landsfiskalerna.

Departementschefen.

Samtliga de myndigheter, vilka under senare år yttrat sig beträffande frågan om semesterrätt för landsfiskalerna, hava i princip anslutit sig till den uppfattningen, att dylik rätt, som numera medgivits det stora flertalet av statens befattningshavare, bör tillkomma även landsfiskalerna. Det synes också uppenbart, att anledning saknas att i detta hänseende bibehålla landsfiskalerna i en särställning. Såsom skäl för semesterrätt kan även här åberopas å ena sidan tjänstemännens berättigade krav på att utan minskning i avlöningsförmåner beredas tillfälle till erforderlig vila och rekreation och å andra sidan statens intresse av att dess befattningshavare bibehållas vid full vigör och ej i förtid få sina själs- eller kroppskrafter nedsatta. En reglering av det nuvarande tillståndet, då landsfiskalerna mer eller mindre rikligt och med större eller mindre uppoffring av löneförmånerna få tjänstledighet för enskilda angelägenheter eller svag hälsas vårdande, är, bland annat av skäl som sammanhänga med den här först behandlade frågan, i hög grad önskvärd. Vad angår landsfiskalerna skulle ur statsnyttans synpunkt semesterrätten dessutom hava en särskild betydelse i kontrollhänseende, något vartill jag återkommer i det följande. Med denna uppfattning och då det varit tydligt, att i avbidan på blivande lönereglering för landsfiskalerna någon definitiv lösning av dessa tjänstemäns semesterfråga tills vidare icke kunde komma till stånd, hava, såsom framgår av det föregående, möjligheterna för en provisorisk lösning av frågan undersökts. Resultatet av denna prövning utgör det av 1928 års lönekommitté utarbetade förslaget i ämnet, för vars innebörd jag i det föregående utförligt redogjort.

Lönekommitténs förslag har i huvudsak gillats av flertalet länsstyrelser och jämväl vunnit anslutning från landsfiskalsföreningens sida. Emellertid hava några länsstyrelser betonat de svårigheter, som det i händelse av bifall till förslaget skulle möta att under landsfiskalernas semester erhålla lämpliga vikarier. Vidare har statskontoret ställt sig ganska tveksamt gentemot förslaget och bland annat uttalat, att ur kontrollsynpunkt icke mycket stode att vinna, därest till vikarie för landsfiskal förordnades hos honom eller annan landsfiskal anställt privat biträde samt att spörsmålet om landsfiskalernas semesterrätt därför nära sammanhängde med frågan om anställandet av statsavlönade biträden. Vad sålunda anförts mot förslaget synes mig icke böra tillmätas avgörande betydelse. I flertalet län torde någon svårighet att anskaffa erforderliga semestervikarier icke yppa sig. Såsom sådana torde i första hand, där så låter sig göra, böra användas biträden, vilka — med avlöning från anslaget till polisväsendet i riket — äro anställda hos en del landsfiskaler, eller ock lämpliga ordinarie eller icke-ordinarie befattningshavare hos länsstyrelserna. I ett visst antal fall få dock givetvis som vikarier anlitas sådana privata landsfiskalsbiträden, vilka innehava kompetens för bestridande av landsfiskalstjänst; därvid kan man ur kontrollsynpunkt exempelvis genom tjänstebyte lämpligen söka ordna så, att vikarie hämtas från annat landsfiskalsdistrikt. Med den arbetsbörda, som numera åvilar landsfiskalerna, lärer man endast i ringa utsträckning hava att räkna med möjligheten att såsom vikarie för landsfiskal i ett distrikt förordna landsfiskal i annat distrikt. Jämväl en dylik anordning bör dock ibland kunna ifrågakomma. Klart är emellertid, att det understundom kan förekomma, att vid viss tidpunkt lämplig semestervikarie icke på något av nu angivna sätt kan stå till buds. För sådant fall får naturligtvis landsfiskalens semester uppskjutas till sådan tid, då vikarie finnes att tillgå. Det är nämligen klart, att landsfiskal, liksom annan statstjänsteman, allenast bör få begagna sig av semester, då så kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, och sådant hinder föreligger ju, när lämplig vikarie saknas. Dessa svårigheter torde för övrigt undgås vid bifall till det förslag jag i det följande ämnar framställa om att länsstyrelserna skola hava att bestämma, att och när viss landsfiskal skall åtnjuta semester.

Införandet av semesterrätt för landsfiskalerna är, såsom redan framgått, även avsett att möjliggöra viss kontroll över landsfiskalernas sätt att fullgöra sina skyldigheter; detta i analogi med vad som å andra områden gäller beträffande personer med redovisningsskyldighet. I detta hänseende skulle semesterrättens införande ingå såsom ett led i de åtgärder, vilka för närvarande, närmast med anledning av framställning från riksdagen, planeras i syfte att åstadkomma en förbättrad kontroll över landsfiskalernas och med dem jämställda befattningshavares medelsförvaltning. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att i enahanda syfte *dels* jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande av mig tillkallats särskilda sakkunniga för att biträda med verkställande av utredning och avgivande av förslag rörande ändring i gällande författningar om indrivning och redovisning av utskylder m. m., vilka sakkunniga

torde komma att inom de närmaste dagarna avgiva betänkande i vad angår sådana åtgärder, som kräva riksdagens medverkan, *dels*, på skäl som anförts i årets statsverksproposition, nu ifrågasättes att bereda landsfogdarna tillgång till sakkunnigt biträde vid inventeringarna hos landsfiskalerna, *dels ock* i det inom kort föreliggande definitiva förslaget till omarbetning av kommunallagarna torde komma att inflyta vissa ändrade föreskrifter med avseende å den kommunala revisionen m. m.

Statskontoret har framställt anmärkningar mot värdet av den kontroll över landsfiskalernas medelsförvaltning, som ansetts bliva en av fördelarna med semesterrättens införande, men dessa anmärkningar synas knappast berättigade. Det må visserligen icke förnekas, att den åsyftade kontrollen skulle bliva mera effektiv, därest såsom vikarier genomgående kunde anlitas statsavlönade och av landsfiskalerna ekonomiskt oberoende befattningshavare, men detta förhållande utgör näppeligen något skäl att avstå från den förbättring av kontrollen, vilken genom ett bifall till lönekommitténs förslag dock otvivelaktigt i många fall står att vinna. Även av ett privatanställt landsfiskalsbiträde bör man för övrigt givetvis kunna vänta, att han i egenskap av vikarie för landsfiskal sätter det allmännas intresse i främsta rummet. Härtill kommer, att en landsfiskal icke på förhand bör kunna veta, vem länsstyrelsen kommer att förordna till vikarie. Jämväl sistnämnda förhållande bör för vederbörande utgöra en anledning att så handhava sin tjänst, att han icke har något att befara av den inblick i hans sätt att sköta densamma, som hans semestervikarie måste erhålla.

Med hänsyn till vad jag sålunda anfört och då lönetekniska hinder för ett provisoriskt ordnande av landsfiskalernas semesterfråga icke föreligga, anser jag mig — i trots av de ökade kostnader för statsverket, vilka bliva en nödvändig konsekvens av semesterrättens införande — böra förorda, att förslag i ämnet förelägges innevarande års riksdag. Förslaget synes mig väsentligen kunna utformas i överensstämmelse med vad lönekommittén förordat. Jag övergår nu till närmare behandling av de särskilda punkterna i dess förslag.

Enligt lönekommittén skulle *semestertiden* bestämmas till 20 dagar årligen intill det år, under vilket landsfiskal uppnår fyrtio år, samt till 30 dagar för tid därefter. Landsfiskalerna skulle därigenom erhålla rätt till lika lång semester, som för närvarande tillkommer befattningshavare i lönegraderna 1—10 enligt 9 § i avdelning B i det för allmänna civilförvaltningen gällande avlöningsreglementet. Häremot hava statskontoret och flertalet länsstyrelser icke haft någon erinran att framställa, under det att landsfiskalsföreningen och några länsstyrelser funnit denna tid alltför kort. Även om en något längre semestertid kunde synas i och för sig berättigad, anser jag mig dock med hänsyn till nödvändigheten att icke föregripa den kommande löneregleringen för landsfiskalerna böra i denna del biträda kommitténs förslag. Såsom jag förut framhållit och även kommittén föreslagit, bör därjämte semester allenast få åtnjutas, där sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång.

Tidpunkten för semestern bör i överensstämmelse med förslaget bestämmas av vederbörande länsstyrelse.

Lönekommittén har vidare föreslagit, att landsfiskal skulle förklaras *pliktig att*, där länsstyrelse så funne för gott föreskriva, *begagna sig av semester*.

Flera länsstyrelser ävensom landsfiskalsföreningen hava ifrågasatt lämpligheten av en dylik bestämmelse, enär dess tillämpning kunde för landsfiskalerna medföra obehag och väcka oberättigade misstankar. För min del anser jag det nödvändigt, att stadgandet om semesterrätt, därest det ur kontrollsynpunkt skall kunna bliva av verklig betydelse, kompletteras med en bestämmelse om skyldighet att begagna semester. Denna skyldighet synes mig emellertid — för ernående av större kontroll och till undvikande av missförstånd och obehag för landsfiskalerna — böra göras ovillkorlig.

Enligt kommittéförslaget skulle rätt till semester tillkomma ej blott ordinarie landsfiskal utan även den, som på grund av omförmälda cirkulär den 5 december 1924 uppehåller ledig landsfiskalstjänst. Detta förslag biträder jag. Dock synes rätten till semester böra omfatta *samtliga landsfiskalsvikarier*, vilka förordnats att innehava landsfiskalstjänst mot åtnjutande av därmed förenade löneförmåner, alltså — enligt cirkuläret den 20 augusti 1926 — även vikarie å sådan landsfiskalstjänst, vilkens ordinarie innehavare uppehåller ledig landsfiskalstjänst i annat distrikt.

Givetvis bör landsfiskal under semestertiden äga rätt att uppbära honom tillkommande löneförmåner. Tvekan har emellertid uppstått, huru därvid lämpligen bör förfaras dels med det på semestertiden belöpande förvaltningsbidraget, dels ock med de sportelinkomster, som inflyta under samma tid.

Vad angår *förvaltningsbidraget* synes mig i anslutning till lönekommitténs senaste förslag i ämnet detsamma böra även under semestertiden utgå till landsfiskalen, dock med skyldighet för honom att tillhandahålla vikarien kontorslokal, skrivmaterialier och dylikt. Denna lösning, som utan tvivel i och för sig är den mest praktiska, synes med mitt förslag om semesterskyldighet vara den enda möjliga. Angående *sportelinkomsterna* torde det i anslutning till gällande praxis böra föreskrivas, att desamma skola, i den mån de belöpa på tiden för landsfiskalens semester, uppbäras av dennes vikarie. I övrigt torde de bestämmelser i fråga om ersättning åt vikarie, som gälla eller kunna komma att utfärdas beträffande fögderiförvaltningarna, böra tillämpas jämväl för det fall, att landsfiskal åtnjuter semester.

Vikarie torde vidare böra tillerkännas rese- och traktamentsersättning för erforderliga resor för till- och frånträdande av vikariatsförordnande.

De nya bestämmelserna synas böra träda i tillämpning från och med den 1 juli 1930, därvid dock lärer böra föreskrivas, att bestämmelserna skola så tillämpas, som om de varit gällande under hela innevarande kalenderår. Givetvis får det dock bliva länsstyrelsens sak att i varje särskilt fall pröva, om och i vilken omfattning semester under året må böra beviljas, därvid man torde få räkna med att semester på grund av svårigheterna under övergångsåret stundom icke då kan komma att tillerkännas samtliga landsfiskaler eller med full tid.

I den mån föreskrifter utöver dem, för vilka här redogjorts, skulle visa sig behövliga, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela sådana.

De årliga merutgifter, som skulle följa med förslagets genomförande, hava av lönekommittén — frånsett de ökade utgifterna för rese- och traktamentsersättning till vikarierna — beräknats till cirka 153,000 kronor för budgetår räknat. Under förutsättning att landsfiskal berättigas att under semestern uppbära även förvaltningsbidraget, kommer semesterrättens införande icke att direkt inverka på belastningen å anslaget till fögderiförvaltningarna. Däremot skulle å anslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna uppkomma en ökad årsutgift av omkring 120,000 kronor och å det under femte huvudtiteln uppförda anslaget till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst en årlig merutgift å cirka 33,000 kronor. Nyssnämnda rätt till rese- och traktamentsersättning skulle dessutom medföra en ökad utgift å femte huvudtitelns förslagsanslag till rese- och traktamentspenningar med belopp, vars storlek kommittén ansett sig icke ens kunna ungefärligen uppskatta. Kommittén, som dock ansett, att ifrågavarande anslag till dyrtidstillägg och till rese- och traktamentspenningar icke av förevarande anledning behöva höjas, har för budgetåret 1930/1931 uppskattat medelsbehovet för anslaget till fögderiförvaltningarna till samma belopp som för innevarande budgetår eller 2,375,000 kronor och för anslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna, nu 160,000 kronor, till 280,000 kronor.

Mot lönekommitténs sålunda framlagda beräkningar av merkostnaderna, vilka beräkningar grunda sig på en undersökning från fall till fall, har jag i huvudsak icke något att anmärka, och anser jag därför även, att desamma böra läggas till grund för anslagsberäkningen för nästa budgetår. Den omständigheten, att under senare halvåret 1930 skulle kunna uttagas semester för hela nämnda år har icke ansetts behöva medföra någon högre anslagsbelastning för nästa budgetår.

Lönekommitténs kostnadsberäkningar torde emellertid med hänsyn till vad numera i ärendet förekommit böra i vissa hänseenden jämkas. Vad angår *vikariatsersättningsanslaget* utgjorde belastningen därå under sistförflutna budgetår, såsom förut nämnts, 187,655 kronor 37 öre. Den översteg alltså med nära 30,000 kronor nämnda anslag för nu löpande budgetår. Anslaget skulle i följd därav för nästa budgetår kunna uppskattas till (160,000 + 120,000 + 30,000) 310,000 kronor. På sätt jag i det föregående antytt, torde man emellertid med stor sannolikhet kunna räkna med att de ifrågasatta bestämmelserna angående skyldighet för tjänstemän vid fögderiförvaltningarna att vid ledighet av annan anledning än sjukdom eller semester avstå vissa avlöningsförmåner komma att medföra minskning i ledighetstidernas antal och längd och i följd härav nedgång i belastningen å anslaget. Härtill kommer, att semesterförmånens införande i och för sig är ägnat att minska behovet av annan ledighet. Med hänsyn härtill anser jag anslaget från och med nästa budgetår kunna, även med godkännande av den mera vidsträckta användningen av detsamma, förslagsvis upptagas till 270,000 kronor. Vad beträffar *anslaget till fögderiförvaltningarna* torde detta anslag med anledning av nyss-

berörda bestämmelser kunna reduceras med ett belopp av förslagsvis 25,000 kronor, vadan anslaget skulle från och med samma tidpunkt kunna uppföras med 2,350,000 kronor.

Under åberopande av vad jag i det föregående i skilda hänseenden anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels nedsätta det ordinarie förslagsanslaget till fögderiförvaltningarna, nu 2,375,000 kronor, med 25,000 kronor till ..... kronor 2,350,000;

dels höja det ordinarie förslagsanslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna, nu 160,000 kronor, med 110,000 kronor till ..... kronor 270,000;

dels förklara hinder icke möta för användande av sistnämnda anslag till bestridande av ersättning åt vikarie vid ledighet för befattningshavare vid fögderiförvaltningarna jämväl av annan anledning än semester och sjukdom;

dels ock godkänna av mig i det föregående förordade grunder för beredande av semester åt landsfiskalerna m. m.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Åke Karlholm.

Stockholm, K. L. Beckmans Boktryckeri, 1930.